

REKVISITÖÖRIN TYÖNKUVA TV-SARJASSA

Tampereen ammattikorkeakoulu
Viestinnän koulutusohjelman opinnäytetyö
Valoilmaisun suuntautumisvaihtoehto
Syksy 2008
Laura Nokkala

OPINNÄYTTEEN TIIVISTELMÄ

Oppilaitos Tampereen ammattikorkeakoulu	
Osasto Viestintä	Suuntautumisvaihtoehto Valoilmaisu
Tekijä Laura Nokkala	
Työn nimi Rekvisitöörin työnkuva tv-sarjassa.	
Lopputyön laji Kirjallinen	
Työn valmistumisaika 2008	Sivumäärä 30
Tiivistelmä <p>Tutkintotyöni aiheena on rekvisitöörin työ suomalaisessa tv-sarjassa. Harva tietää mitä rekvisiittia ylipäätään tarkoittaa ja työlläni haluan selvittää niin alalla työskenteleville kuin kaikille muillekin mitä kaikkea rekvisitöörin työ pitää sisällään. Esittelen rekvisitöörin työtehtäviä koko tuotantoprosessin ajalta, aina ennakkosuunnittelusta jälkitöihin.</p> <p>Käsittelen myös rekvisitöörin suhdetta muihin työryhmän jäseniin ja sitä miten paljon rekvisiittori tekee yhteistyötä muiden osastojen kanssa. Esittelen myös käytännön esimerkkejä siitä, miten työtehtävät yleensä jaetaan.</p> <p>Tärkeimpinä lähteinä pidän kirjallisuuden ohella omia kokemuksiani rekvisiittia-assistenttina ja –harjoittelijana tv-sarjoissa Sydänjää (Zodiak Television Finland Oy Ab/Jarowskij Suomi), Tukka Auki (Helsinki Filmi) ja Röyhkeä Diplomaatti (Oy Filmiteollisuus Fine Ab), sekä keskusteluja rekvisitöörien Suvi Ärling ja Toni Kari kanssa.</p>	
Ohjaaja Eero Pölönen	
Avainsanat Rekvisiittori, rekvisiittia, lavastus	

THESIS SUMMARY

School TAMK University of Applied Sciences	
Department Media	Area of Specification Lighting design
Author Laura Nokkala	
Title Description of property master's job in tv-serial.	
Thesis form (written, project, portfolio) Written	
Date 2008	Amount of pages 30
<p>Summary</p> <p>Subject of my thesis is property master's job in Finnish television serial. Only few of us know what props or property master means and with this thesis I would like to clear not only for those who work in industry but also for everybody else what includes in property masters job. I introduce property master's tasks from forethoughts to the end of production.</p> <p>I also tell about property master's relations to other members of the crew and how much property master works together with other departments. I also introduce practical examples how tasks are dealt between departments.</p> <p>Most essential resources are along with literature are my personal experiences in television serials Sydänjää (Zodiak Television Finland Oy Ab/Jarowskij Suomi), Tukka Auki (Helsinki Filmi) ja Röyhkeä Diplomaatti (Oy Filmiteollisuus Fine Ab) where I worked as property master's assistant or property intern, and also discussions with property masters Suvi Ärling and Toni Kari.</p>	
Instructor Eero Pölönen	
Key words Property master, props	

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
2 Rekvisitöörin tehtävät	3
2.1 Ennakkosuunnittelu	3
2.2 Rekvisiitan hankkiminen	8
2.3 Kuvauspaikan valmistelu.....	10
2.3.1 <i>Studio</i>	11
2.3.2 <i>Lokaatio</i>	12
2.4 Kuvauspaikkarekvisitööri	14
2.5 Jälkityöt	17
3 Yhteistyö muun kuvausryhmän kanssa.....	19
3.1 Lavastaja.....	19
3.2 Ohjaaja ja apulaisohjaaja	20
3.3 Puvustaja.....	21
3.4 Tekninen työryhmä; kuva, valo, ääni.....	22
3.5 Tuottaja, tuotantopäällikkö ja järjestäjä.....	22
3.6 Näyttelijät	24
4 Yleistä rekvisitöörin työstä	25
5 Yhteenveto.....	27
Lähteet	28
Liitteet.....	29

1 Johdanto

Kun kerron meneväni töihin rekvisitööriksi tai tekemään rekvisiittaa, moni kysyy mitä ihmettä se tarkoittaa. Kun haluan päästä helpolla, sanon että työskentelen lavastusryhmässä. Joskus vertaan rekvisitööriä teatterin tarpeistonhoitajaan. Joskus selitän, että rekvisiittaa ovat kaikki ne tavarat, esineet ja huonekalut mitä tv-sarjassa näkyy, rekvisitööri huolehtii niistä.

Seuraava kommentti on yleensä: sehän on varmaan tosi kivaa! Sitähän se parhaimmillaan on, mutta rekvisitöörin työhön kuuluu niin paljon erilaisia asioita, että harva sitä ymmärtääkään. TV-sarjaa katsoessa kovinkaan moni ei tule ajatelleeksi sitä, että joku on laittanut joka ikisen tavaran paikalleen kuvaan ja vieläpä miettinyt missä mikäkin näyttää hyvältä. Ja ennen sitä mahdollisesti etsinyt kyseistä tavaraa monta viikkoa, selvittänyt sen historiaa, kuljettanut kuvauspaikalle, ehkäpä muokannut ja patinoinut sitä. Rekvisitöörin työhön ei juurikaan kiinnitetä huomiota, useimmiten työ unohdetaan kokonaan, jos edes ylipäätään tiedetään rekvisitöörin olemassaolosta.

Tällä työlläni haluan kertoa rekvisitöörin työstä ja kaikesta siitä, mitä rekvisitööri työssään kohtaa. Haluan selventää sekä alalla työskenteleville, että kaikille muillekin ihmisille mitä kaikkea rekvisitöörin työnkuvaan kuuluu. Toivon, että työni voi toimia selkokieლისenä oppaana jokaiselle, jota kiinnostaa mitä rekvisitööri, rekvisitointi ja rekvisiitta tarkoittavat.

Työni käsittelee erityisesti kaupallisille kanaville tuotettuja suomalaisia tv-sarjoja. Rekvisitöörin työnkuva on toki samankaltainen riippumatta siitä tehdäänkö sarjaa kaupalliselle kanavalle vai ei, mutta esimerkiksi product placementiä eli tuotesijoittelua ei voida toteuttaa julkisen palvelun tv-kanavilla.

Kirjallisuutta aiheesta on olemassa melko vähän. Englanninkielistä kirjallisuutta löytyy jonkin verran, mutta työtehtävät ja nimikkeet eivät täsmää suomalaisessa ja esimerkiksi amerikkalaisessa työryhmässä. Lavastamisesta ja production designista on kirjoitettu paljonkin, mutta näissä kirjoissa käsitellään rekvisiittaa hyvin pintapuolisesti. Siksi tärkeimpinä lähteinä käytän keskustelujani kahden rekvisitöörin, Suvi Ärlingin ja Toni Karin kanssa, sekä omia työkokemuksiani kolmesta eri tv-sarjasta, joissa olen ollut rekvisiittaharjoittelijana tai rekvisiitta-assistenttina. Nämä ovat draamasarja Sydänjää (Zodiak Television Finland Oy Ab / Jarowskij Suomi, 2008), draamakomedia Tukka Auki (HelsinkiFilmi, 2007) ja komediasarja Röyhkeä Diplomaatti (Oy Filmitoiminta Fine Ab, 2006). Näissä ammattituotannoissa olen päässyt läheltä seuraamaan ja itse kokemaan mitä kaikkea rekvisitöörin työ pitää sisällään. Tuotannoissa olen toiminut niin hankkivana rekvisitöörinä kuin kuvauspaikkarekvisitöörinäkin.

Ensimmäisessä luvussa kerron mitä kaikkea rekvisitöörin työtehtäviin kuuluu, lähtien ennakkosuunnittelusta aina kuvauksiin ja jälkitöihin.

2 Rekvisitöörin tehtävät

2.1 Ennakkosuunnittelu

Rekvisitööri aloittaa työt tv-sarjassa yleensä noin kuukautta ennen kuvauksia. Ennen aloituskuukautta on muutamia palavereja jossa tehdään työsopimus, saadaan käsikirjoitukset ja sovitaan työpäivät valmistelulle, kuvauksille ja purulle. Silloin tuottaja antaa myös kaiken saatavilla olevan tiedon projektista: käsikirjoitukset, kuvausaikataulun, budjetin jne. (Kari, 12.10.2008)

Rekvisitööri aloittaa työnsä kuten useimmat muutkin työryhmän jäsenet, lukemalla käsikirjoituksen. Ensimmäisellä kerralla yleensä luetaan teksti huolettomasti läpi, tekemättä sen kummempia merkintöjä tai suunnitelmia. Näin tarinasta, tyyllilajista, tunnelmasta ja henkilöhahmoista saa yleisen kuvan ja on helpompi lähteä tekemään tarkempaa analyysiä. Käsikirjoitusta tullaan lukemaan vielä monia kertoja, joten ensimmäisellä kerralla kannattaa lukea teksti läpi kiinnittämättä vielä huomiota lavastuksen tai rekvisiitan vaatimuksiin.

Kun käsikirjoitusta sitten aletaan analysoida ja purkaa tarkemmin, rekvisitöörin on tärkeää huomioida huolellisesti tapahtumapaikat, henkilöhahmot ja aikakausi, koska erityisesti näitä asioita rekvisiitan avulla kerrotaan. On hyvä tietää millaisia henkilöt ovat luonteeltaan, varallisuudeltaan, yhteiskuntaluokaltaan, mistä henkilö pitää ja mistä ei, mistä hän on kiinnostunut, keitä perheeseen kuuluu, mitä tekee työkseen ja mitä harrastaa. Mitä paremmin hahmon tuntee, sitä helpompaa on uskottavien ja aitojen tilojen ja ympäristöjen rekvisitointi. Käsikirjoitukseen on harvoin kirjoitettu kovinkaan paljon konkreettisia vaatimuksia rekvisiitalle. Hahmoista ja heidän elinympäristöistään syntyy kuva heidän tekemisiään ja toimintaansa tutkimalla.

Uskottavuus onkin avainasemassa kun lähdetään luomaan näitä maailmoja ja mieleenpainuvia henkilöitä. Hyvä tarina ei yksinään riitä tekemään tv-sarjasta tai

elokuvasta viihdyttävää, vaan tarinan pitää olla myös visuaalisesti kiinnostava. Pelkkä näyttävä ulkokuoriin ei silti riitä, vaan hienojen kuvien takaa pitää löytyä myös sisältöä. Katsoja on saatava uskomaan, että se keinotekoinen mitä hän katsoo, on totta. Visuaaliseen maailmaan pitää luoda kerroksia ja henkilölle elämä; menneisyys, nykyisyys ja tulevaisuus. Visuaalisen rakentamisen työkalut, kuten rekvisiitta, eivät luo vain kaunista katsottavaa, vaan ne ovat myös tarinan kerronnan välineitä. Ne auttavat osaltaan katsojaa ymmärtämään tarinaa ja sen henkilöitä paremmin. Niiden avulla voidaan kertoa asioita äänettömästi ennen kuin näyttelijä on ehtinyt sanoa yhtäkään vuorosanaa. (Haapala, 2006, 7)

Käsikirjoituksessa saatetaan viitata tiettyyn rekvisiittaan, jota tarvitaan tarinan kannalta ja kuvaamaan roolihahmoja. Joskus joku tietty ainutlaatuinen rekvisiitta saattaa parantaa visuaalista ilmettä ja tuoda todentuntua ja mielikuvia tarinaan. (LoBrutto, 2002, 21)

Kun tehdään epookkia, eli kuvataan mennyttä aikaa, rekvisitöörin tulee tutkia ennakkoon tarkoin tavaroiden ja huonekalujen historiaa, jotta löydetään aikakaudelle oikeanlaista ja tyypillistä rekvisiittaa.

Menneisyyteen sijoittuvien tv-sarjojen ja elokuvien rekvisiitan tekemisen yhteydessä lähdemateriaalin kerääminen on erityisen tärkeää, sillä niissä kerrotaan aikakausista, joiden esineistöä ei enää ole nähtävillä jokapäiväisessä elämässämme. Näissä epookkitarinoissa tärkeimmiksi lähteiksi muodostuvat ns. historialliset lähteet kuten historiankirjat, elämäkerrat, vanhat valokuva-albumit, sanomalehdet, kirjeet, päiväkirjat ja jopa vanhat postimyyntiluettelot ja kotivideot. (Haapala, 2006, 11)

Ennakkosuunnittelu jatkuu listaamalla tarvittavat tavarat ja esineet. Kuten edellä mainitsin, on olemassa rekvisiittaa, joka on kirjoitettu käsikirjoitukseen ja rekvisiittaa, jota ei suoraan tekstissä mainita, mutta jota on oltava, jotta tilasta saataisiin aito. Esimerkiksi: käsikirjoituksessa lukee, että roolihahmo kirjoittaa kirjettä työhuoneessaan. Eli tarvitaan kynä ja paperia. Mutta niiden lisäksi myös tietokone, kalenteri, työpöytä, kirjekuoria, roskis, mappeja, tuoli, valaisimia ja paljon muuta, jotta tilasta saadaan uskottava työhuone. On paljon sellaista mitä ei käsikirjoitukseen ole kirjoitettu, mutta

mitä uskottavuuden ja aitouden aikaansaamiseksi on tilassa oltava. Koko ajan pitää myös muistaa millaisen henkilön huonetta ollaan rekvisitoimassa. 50-vuotiaalla miespuolisella toimitusjohtajalla tuskin on samanlaista tavaraa kun parikymppisellä sihteerillä. Näistä tavaroista ja huonekaluista keskustellaan yhdessä lavastajan ja ohjaajan kanssa ja päätetään mitä kaikkea ja minkälaista rekvisiittaa tilaan halutaan.

KUVA 1

Työhuone levy-yhtiössä. Setissä täytyy olla paljon käsikirjoitukseen kirjoittamatonta rekvisiittaa, jotta tilasta saadaan uskottava ja aito. (kuva Laura Nokkala)

Tärkeää on tehdä yhteistyötä muiden työryhmän jäsenten kanssa myös ennakkosuunnitteluvaiheessa. Erityisesti lavastajan kanssa on syytä keskustella mahdollisimman pian tuotannon alkaessa.

Käsikirjoitus antaa joitain viittauksia rekvisiitasta, mutta ohjaajan, kuvaajan ja lavastajan taiteelliset päätökset ohjaavat rekvisitöörin työtä, kuten se, miten varsinainen lavastus ja roolihahmot on toteutettu. (LoBrutto, 2002, 21)

Lavastaja on suunnitellut projektia, ohjaajan ja tuottajan kanssa jo jonkin aikaa, ennen kun rekvisitööri astuu mukaan projektiin. Alkuideointi on jo tehty ja tiedetään lavastuksen henki ja tyyli. Lavastaja kertoo rekvisitöörille mitä on sovittu ja mitä lavastuksella halutaan ensisijaisesti ilmaista, ideoita visuaalisesta ulkonäöstä pyöritellään ja jatkosuunnitellaan yhdessä. (Kari, 12.10.2008)

Lavastajan kanssa palaverissa puhutaan siitä, millaisina lavastaja näkee henkilöt ja heidän kodit ja rekvisitööri kertoo näistä myös omia mielikuviaan. Usein päähenkilöt muodostuvat kotiensa kautta, mutta myös toisinpäin, riippuen käsikirjoituksesta ja lavastajan työtavoista. Keskustellaan siis siitä, mitä tavaroita henkilöllä voisi olla, mitä tyyliä haetaan, mitä värimaailmaa lavastaja on kuhunkin kotiin/tilaan ajatellut, mitä värejä hän haluaa välttää jne. Alkupalaveri on usein hedelmällinen tilanne, selkeyttävä ainakin. Alussa on hyvä keskustella työnjaosta, jos kyseessä on uusi lavastaja-rekvisitööri –suhde. (Ärling, 7.10.2008)

Aikaisessa vaiheessa käydyt keskustelut varmistavat, että aukkoja vastuualueissa ei synny ja tiedetään mitkä tehtävät kuuluvat kenellekin. (Preston, 1994, 113)

Lavastajan pitäisi kontrolloida ja suunnitella projektia kokonaisuutena. Lavasterakentajat, assistentit ja rekvisitöörit ovat enemmän toteuttavaa ryhmää. Lavastaja istuu palavereissa ja kommunikoi muiden osastoiden kanssa ja informoi päätetyistä asioista omalle työryhmälleen, sekä valvoo että kaikki työt tehdään ajallaan. Rekvisitööri huolehtii, lavastajan alaisuudessa, rekvisiittaryhmän toiminnasta ja ajattelee rekvisitointia kokonaisuutena. (Kari, 12.10.2008)

Pukusuunnittelijan kanssa on erittäin hyvä keskustella henkilöistä, nähdä ehkä etukäteen roolihenkilöiden vaatteita. Pukusuunnittelija kuitenkin rakentaa roolihenkilön karaktääriin

aika pitkälti. Rekvisiitta- ja pukuosaston vastualueiden raja on joskus häilyvä, joten erilaisten tavaroiden hankinnoista on hyvä keskustella, eli kuka hoitaa mitään. (Ärling, 7.10.2008)

Tuottajien kanssa on hyvä käydä läpi mahdolliset sponsorit ja product placement, sillä rekvisitööri on tärkeässä osassa tuotesijoittelussa. Ennakkopalaverissa tuottajien kanssa keskustellaan tietysti myös budjetista. (Ärling, 7.10.2008)

KUVA 2

Product placement. Tuotesijoittelu on nykypäivänä olennainen osa kaupallisen tv-sarjan tekoa. Rekvisitööri on osaltaan vastuussa siitä, että tarvittavat tuotteet ja tuotemerkit näkyvät kuvissa. (kuvat Laura Nokkala, Sanna Ryhänen)

Jo ennakkosuunnitteluvaiheessa on hyvä miettiä ja kartoittaa mistä tarvittavia tavaroita voisi saada. Tässä vaiheessa olennaisessa asemassa on budjetti. Kaikkea ei missään tapauksessa ole varaa ostaa, jolloin täytyy miettiä muita vaihtoehtoja. Voiko tavaran vuokrata, lainata, tai valmistaa itse? Kartoitusvaiheessa internet on tärkeässä roolissa, sillä nykyisin sieltä löytyy parhaiten eri yritykset, kaupat, maahantuojat ja palveluntarjoajat, joiden kautta voi lähteä kyselemään mistä tietynlaista rekvisiittaa voisi saada ja myös mahdollisia yhteistyömahdollisuuksia luomaan.

Jos kuvataan lokaatiossa, eli jossain muualla kun studiossa, ennakkosuunnitteluvaiheessa on tärkeää käydä tutustumassa tilaan yhdessä lavastajan, järjestäjän ja ohjaajan kanssa. Näin voidaan määritellä mitä kaikkea tilaan tulee hankkia ja mitä kaikkea sieltä pitää viedä pois, vai onko tilassa valmiina sopivanlaisia huonekaluja ja tavaroita.

2.2 Rekvisiitan hankkiminen

Rekvisiittaa voi hankkia monella tapaa; lainaamalla, vuokraamalla, ostamalla, tai tekemällä itse. Usein budjetti määrittelee pitkälti mihin kaikkeen on mahdollista satsata. Suomessa joutuu hyvin usein ”kerjäämään” tavaroita, koska budjetti ei yksinkertaisesti salli sitä, että voisi hankkia juuri sitä mitä haluaisi.

Lainamalla saadaan usein esimerkiksi kodinkoneet sekä elektroniikka, kuten kännykät, tietokoneet ja musiikkisoittimet. Myös erikoisrekvisiitta usein lainataan, koska niitä on vaikeaa hankkia mistään muualta, kuin alaan erikoistuneilta yrityksiltä. Tällaisia ovat esimerkiksi sairaalavälineet. Tavaroita lainataan usein joko suoraan valmistajalta tai maahantuojalta, tai sitten yrityksiltä, jotka myyvät kyseistä tuotetta. On myös tavallista, että joitain yksittäisiä tavaroita lainaillaan työryhmän jäseniltä, tuttavilta ja monesti myös rekvisitöörin omasta kodista. Lainatessa täytyy muistaa, että tavaroista tulee pitää erityisen hyvää huolta. Jos haavereita sattuu, niistä ilmoitetaan välittömästi tuottajalle. Välit yhteistyökumppaneihin ja tavaranlainaajiin kannattaa ehdottomasti pitää erityisen hyvässä kunnossa.

KUVA 3

Studioon lavastetut sairaala ja fysioterapiahuone. Erikoisrekvisiitta saadaan yleensä lainaan. (kuva Laura Nokkala)

Vuokraamalla hankitaan usein huonekaluja, tauluja ja valaisimia. Vuokraaminen on oivallinen keino, kun lainaaminen ei onnistu, eikä ole varaa ostaa. Kohtuullisella summalla voi saada käyttöönsä näyttävää ja arvokastakin tavaraa. Jotkut paikat voivat innostua lainaamaan tuotetta heti, kun sovitaan pienestä rahallisesta korvauksesta. On myös olemassa yrityksiä, jotka ovat erikoistuneet huonekalujen, mattojen ja valaisimien vuokraamiseen.

Ostamalla hankitaan moniakin asioita, riippuen budjetista ja tavaroiden saatavuudesta. Yleensä pienemmät ja halvemmat rekvisiittatarpeet on helpompi ostaa, kun alkaa soitella lainaan. Ruuat, kynttilät, aidot kukat, sekä kuvissa rikottavat astiat ja muut esineet on pakko ostaa koska ne tuhoutuvat ennemmin tai myöhemmin.

Itse tekemällä voi myös tehdä paljon. Riippuen siitä, kuinka läheltä esinettä kuvataan, omatekoisetkin tavarat saattavat näyttää uskottavilta. On tosin hyvä muistaa, että on aina parempi jos tavara on aito, sillä koskaan ei voi olla täysin varma halutaanko siitä ottaa lähikuvia. On tavaroita, joita ei ehkä ole olemassakaan, jolloin ei ole muuta mahdollisuutta kun rakentaa itse. Tällaisia voi tulla vastaan esim. tulevaisuudesta kertovissa tarinoissa. Itse tehdään myös monet paperit, asiakirjat ja valokuvat, joita on helppo tehdä ja muokata tietokoneella.

Rekvisiitan hankkiminen jatkuu läpi kuvausten. Kaikkea ei ehdi, eikä voikaan hankkia ennen kuvausten alkua, kun ei tiedä milloin mitäkin kuvataan tai pahimmillaan viimeiset käsikirjoitukset valmistuvat vasta kuvausten jo alettua.

2.3 Kuvauspaikan valmistelu

Mitä tulee kuvauspaikkojen valmisteluun, on studion ja lokaation välillä huomattavia eroja, joten käsittelen nämä kaksi tilaa erikseen.

2.3.1 Studio

Studioon rakennetaan yleensä tarinan kannalta olennaisimmat tapahtumapaikat, eli usein päähenkilöiden kodit, työpaikat ja muut tilat, joissa vietetään paljon aikaa.

Rekvisitöörin työ alkaa sitten, kun lavasterakentajat ovat saaneet työnsä valmiiksi.

Hurjia muutoksia ja viimehetken paniikkia on tapana ilmetä, mutta kunnollinen aikatauluttaminen antaa rekvisitöörille ja hänen työryhmälleen tarpeeksi aikaa rekvisitoida setti kunnolla. Suurten lavasteiden kunnollinen rekvisitointi voi viedä kaksikin viikkoa, eikä sitä voi tehdä sahapukkien ja märän maalin ympäröimänä. On reilua, että rekvisitööri saa tarvittavan ajan kokeilla, patinoida ja ylipäätään puuhastella setissä. (Preston, 1994, 112)

Usein lavastaja ja rekvisitööri tekevät tässä vaiheessa tiivistä yhteistyötä, rekvisitööri auttaa huonekalujen kanssa ja lavastaja rekvisiitan. Kun suuret huonekalut, kuten keittiökalusteet, sohvut ja kirjahyllyt on saatu paikoilleen, voidaan alkaa tuomaan rekvisiittaa tilaan. Vaikkei välttämättä uskoisi kun tv-sarjaa katsoo, jokaisella tavaralla on oma paikkansa, joka on tarkkaan mietitty. Mikään tavara ei ole kuvassa sattumalta. Kirjat, patsaat, astiat, kodinkoneet, valaisimet, matot, koriste-esineet ja taulut, kaikki laitetaan paikoilleen sen mukaan, mikä näyttää hyvältä kuvassa.

Jokaisen visuaalisen elementin pitäisi täydentää, luoda ja tukea kerrontaa sekä sopia yleiseen visuaaliseen suunnitelmaan. (LoBrutto, 2002, 21)

Tärkeää on myös se, miten tavarat on aseteltu: keittiö täynnä tyhjiä pitsalaatikoita, puolikuolleet huonekasvit olohuoneen ikkunalaudalla tai miten taulu on ripustettu seinälle; suoraan, vinoon tai kokonaan ylösalaisin. (Haapala, 2006, 19)

Lavastuksen kalustaminen ja rekvisitointi on toisenlaista kuin mikään muu sisustaminen. Itse asiassa, yksi ankarimmista kritiikeistä lavastusta kohtaan on se, että se näyttää ”sisustetulta”. Kannattaa muistaa, että todellinen maailma ei aina ole väreiltään yhteensopivaa täynnä tahrattomia kalusteita. (Preston, 1994, 107)

Kun sisustuselementit ovat kohdallaan, annetaan vielä viimeinen silaus, kun tilaan tuodaan ruuat, vaatteet, korut, lehdet, astiat ja muut päivittäiset tavarat. Tavarat saattavat vaihtaa paikkaa vielä juuri ennen kuvausta, kun nähdään kameran kautta miltä mikäkin näyttää. Kuvausvaiheessa joka kuva katsotaan erikseen ja tavaroita siirrellään sopivaan kohtaan, tai kuvasta poistetaan tai kuvaan tuodaan jotain, mikäli se on jatkuvuuden kannalta mahdollista.

Rakennusvaihe voi kestää pitkäänkin, tai olla valmis päivässä, riippuen tilan koosta ja siitä, miten paljon ja millaista rekvisiittaa on.

2.3.2 Lokaatio

Lokaatiolla tarkoitetaan kaikkia muita kuvauspaikkoja kun studiota. Se voi olla katu, kauppa, pankki, asunto, ravintola, uimaranta, mikä tahansa paikka, mitä ei ole lavastettu studioon.

Lokaatioon on tärkeää tutustua ennalta yhdessä lavastajan ja järjestäjän kanssa. Riippuen lokaatiosta, muutettavaa saattaa olla paljonkin, lähtien seinien maalaamisesta ja lattian päällystämisestä, kun taas joku lokaatio kelpaa sellaisenaan, eikä sinne tarvitse tuoda yhtäkään uutta tavaraa.

Lokaatiossa on tärkeää muistaa, että ollaan jonkun toisen omistamassa tilassa. Ennakkoon täytyy ottaa selvää mitä saa tehdä ja mitä ei. Saako huonekaluja siirtää, saako tavaroita, esim. ravintolassa astioita käyttää, mistä saa kulkea, saako tilaan tuoda ruokia ja juomia, miten mahdolliset taulut, julisteet ja verhot voidaan ripustaa niin, ettei seiniin jää jälkiä. Omistajan kanssa tulee jutella kaikista mahdollisista muutoksista. Järjestäjä hoitaa

yleensä yhteydenpidon tilan omistajaan ja mahdolliset kysymykset hoidetaan hänen kauttaan.

Lokaatiossa tarvittava rekvisiitta on tärkeää listata, hankkia ja pakata ajoissa. Studiassa kaikki tarvittava on yleensä lähettyvillä, kun taas joku tietty lokaatio voi olla vaikkapa kaukana kaupungista metsän keskellä, jolloin unohtuneita tavaroita on mahdotonta lähteä hakemaan, tai uusia ostamaan. On hyvä varautua myös ylimääräisellä rekvisiitalla, ja ottaa mukaan esim. roolihenkilöiden kännykät, vaikka niitä ei kohtauksiin olisi kirjoitettukaan.

Lokaation valmistelu aloitetaan siirtämällä pois sellaiset huonekalut ja tavarat joita ei haluta kuvassa näyttää. Sen jälkeen tuodaan tilalle omat huonekalut ja rekvisiitta. Tilasta ja siellä olevista tavaroista on hyvä ottaa digikuvia etukäteen, jolloin tavarat on helppo kuvausten jälkeen laittaa omille paikoilleen. Tärkeää on koko ajan muistaa, että tila tulee olla lähtiessä tismalleen samassa kunnossa kun tullessa paikalle. Tämä kannattaa muista myös ulkona kuvattaessa, jos roskiksia, penkkejä, kylttejä tai muita on jouduttu siirtämään.

KUVA 4 Erilaisia lokaatioita. (Kuvat Sanna Ryhänen)

2.4 Kuvauspaikkarekvisitööri

Usein rekvisiittapuolella on vähintään kaksi työntekijää, joko kaksi rekvisitööriä tai rekvisitööri ja assistentti. Näiden välillä tehtävät on usein jaettu niin, että toinen hoitaa rekvisiittaa kuvaustilanteessa ja toinen rekvisiitan hankkimisen. Tässä kappaleessa kerron rekvisitöörin tehtävistä kuvauspaikalla, eli kuvauspaikkarekvisitöörin työstä.

Kuvauspaikkarekvisitöörillä on ehdottoman tärkeää olla viimeisin call sheet, josta näkee mitä seuraavaksi ollaan tekemässä. Call sheet on aikataulu, joka jaetaan jokaiselle työryhmän jäsenelle ja se tehdään jokaiselle kuvauspäivälle. Siitä näkee milloin mitään kohtausta valmistellaan, harjoitellaan tai kuvataan, mitä kohtauksessa tapahtuu, kuinka pitkä kohtaus on, missä kohtaus tapahtuu jne. Call sheetistä löytyy kaikki tarvittava tieto kuvauspäivää varten. Jokaisen kohtauksen kohdalle kirjoitetaan tarvittavat rekvisiitat ja muut kohtauksessa huomioon otavat asiat. Näin on helppo ennakoida ja valmistella tulevia kohtauksia. Kuvauspaikkarekvisitööri hoitaa myös lavastuksen, kun lavastaja itse ei ole paikalla.

Rekvisitööri on vastuussa jatkuvuudesta rekvisiitan osalta. Jatkuvuuden seuraaminen voi välillä olla haastavaa, kun kohtauksia kuvataan epäkronologisessa järjestyksessä. Kohtaukseen saatetaan kuvata monta suuntaa ja usein ottojakin tulee useampi kuin yksi. Tavarat täytyy olla jokaisessa otossa samalla tavalla, jotta ottoja voidaan leikata halutulla

tavalla. Esimerkiksi, kun kohtauksessa juodaan viiniä. Rekvisitööri pitää huolta ennen jokaista ottoa, että viiniä on lasissa oikea määrä, ettei lasissa ole huulipunanjälkiä jos siitä juodaan ensimmäistä kertaa, ja että lasi on pöydällä aina oikeassa kohdassa. Ja näin tietysti jokaisen viinilasin kohdalla, jos näyttelijöitä on kohtauksessa useita.

Voi olla, että kohtaukset, jotka ovat lopullisessa ohjelmassa peräkkäin, kuvataan vaikkapa kuukauden välein. Tällöin on pakko muistaa ja tietää, miten ja mitkä tavarat kuvissa olivat, jotta välttyttäisiin jatkuvuusvirheiltä. Suurena apuna ovat jälleen kerran valokuvat. Joissain tapauksissa myös kuvaussihteeriltä saa apua, sillä hänkin on omalta osaltaan vastuussa jatkuvuuden seuraamisessa. Rekvisiitan seuraaminen on kuitenkin kuvauspaikkarekvisitöörin vastuulla.

Rekvisiitan tulee täsmätä otosta toiseen. Jos rekvisiittaa käytetään tai kulutetaan oton aikana, korvaava tuote pitää olla käden ulottuvilla. (LoBrutto, 2002, 50)

Kuvauspaikkarekvisitööri seuraa monitorista mitä kaikkea kuvassa tulee näkymään. Hän siirtää kuvista pois sen mikä ei saa näkyä, ja tuo kuviin tarvittavan rekvisiitan. Voi olla että kyse on lampun tai kasvin siirtämisestä kymmenen senttiä, niin ettei se kasva suoraan näyttelijän päästä, tai kokonaisen sohvaryhmän tai kirjahyllyn liikuttelusta sopivaan kohtaan.

Käsirekvisiitalla tarkoitetaan rekvisiittaa, joka on kirjoitettu tekstiin, rekvisiittaa, jota näyttelijät käyttävät kohtauksessa. Kuvauspaikkarekvisitööri huolehtii, että oikeat tavarat ovat oikeaan aikaan oikealla näyttelijällä. Roolihahmoja on yleensä monia, ja jokaisella on oma kännykkä, omat avaimet, oma kalenteri ja muut henkilökohtaiset tavarat. Rekvisitöörin tulee muistaa mikä esim. kahdestakymmenestä kännykästä kuuluu millekin roolihahmolle.

Rekvisitööri on silloin tällöin myös kokki, koska kaikki kuvissa näkyvä ruoka on rekvisiittaa. Oli kyse sitten yhdestä lasillisesta viiniä tai illallisannoksista täpötäydelle ravintolalle, niiden järjestäminen kuuluu rekvisitöörille.

Näyttelijöille ei yleensä anneta juomia, joissa on alkoholia. Jos alkoholiton vaihtoehto ei ole, juomat sekoitellaan mm. mehuista, energiajuomista, limonadeista, vedestä ja teestä niin, että saadaan oikeanväristä ja koostumukselta oikeanlaista juomaa.

KUVA 4

Ruokien ja juomien hankkiminen, valmistus ja kattaminen kuuluu rekvisitöörille. (kuvat Laura Nokkala)

Kuvissa saattaa näkyä silloin tällöin kelloja, kalentereita tai muita mistä näkyy päivämäärä tai aika. Kuvauspaikkarekvisitöörin täytyy pitää huolta, että vääriä päivämääriä tai kellonaikoja ei näy. Kellot siirretään tarinan mukaan oikeaan aikaan tai jos se ei ole mahdollista, pitää kellot ja päivämäärät peittää. Kuvaussihteeri on parhaiten perillä fiktiivisestä aikataulusta, joten häneltä voi tarkistaa mitä päivämäärää eletään ja mitä kello on missäkin kohtauksessa.

Kuvauspaikkarekvisitöörin kannattaa olla varustautunut myös ylimääräisellä rekvisiitalla, sillä koskaan ei tiedä mitä saattaa tarvita. Usein ohjaajalla, apulaisohjaajalla tai

näyttelijöillä on viime hetken toiveita. Lehtiä, kännyköitä, tupakkaa, paperia, kyniä ja sen sellaista on hyvä pitää varalla. Myös siivousvälineet ovat tärkeitä, sillä rekvisitööri hoitaa esim. likaiset peilit tai ikkunat, jotka näkyvät kuvissa. Usein varsinkin lokaatioissa saattaa olla pintoja, jotka kaipaavat puhdistusta. Niin kauan kun ne näkyvät kuvissa, ne on rekvisitöörin hoidettava. On hyvä kuitenkin muistaa, että rekvisitööri ei ole siivooja, joka korjaa koko työryhmän sotkut. Settiin tuodut kahvikupit ja muut roskat on jokaisen huolehdittava itse pois.

Kuvauspaikkarekvisitööri huolehtii yhdessä järjestäjän kanssa lokaatiossa ollessa tavarat ja huonekalut takaisin omille paikoilleen. Myös studiossa on hyvä kuvauspäivän päätteeksi laittaa tavarat paikoilleen, tiskata käytetyt rekvisiitta-astiat ja viedä ylimääräinen tavara pois setistä, jolloin seuraavana aamuna ei tarvitse aloittaa siivoamalla, eikä settiin pääse kerääntymään ylimääräistä roinaa. Päivän päätteeksi on myös hyvä käydä läpi seuraava päivä, ja tarkistaa, että kaikki tarvittava on valmiiksi hankittuna.

2.5 Jälkityöt

Kuvausten päätyttyä alkaa purku. Lainattu ja vuokrattu rekvisiitta palautetaan omistajalleen ja ostettu tavara löytää tiensä milloin minnekin. Joskus tuotannon jälkeen järjestetään kirpputori työryhmälle, tai jos uusi tuotantokausi on tiedossa, tavarat säilötään varastoon. Purun kesto riippuu täysin tuotannosta. Joskus se voi olla tehty parissa päivässä, kun taas joskus siihen menee viikko, kun yhtä tuotantokautta kuvataan useampi kuukausi ja studioon kertyy jos jonkinmoista tavaraa suuret määrät.

Lainaan saadut tavarat tulee palauttaa ajallaan ja hyvässä kunnossa. Jos tavara on mennyt rikki tai muuten viallinen, tulee siitä heti ilmoittaa tuottajalle ja sopia omistajan kanssa tavaran korvaamisesta.

Suhteet yhteistyökumppaneihin pitää hoitaa tyylikkäästi ja vaikka se tuntuu joskus raskaaltakin, se on hyödyllistä oman ammatillisen uran jatkon kannalta. (Ärling, 7.10.2008)

3 Yhteistyö muun kuvausryhmän kanssa

Joskus tuotannoissa saattaa tulla vastaan tilanteita, joissa ei voi olla täysin varma kuuluuko jokin tietty tehtävä rekvisiittaosastolle, vai ehkä jollekin muulle. Rekvisitööri on tiiviisti tekemisissä tv-sarjan muun työryhmän kanssa. Seuraavassa kappaleessa käsittelem rekvisitöörin suhdetta muihin työryhmän jäseniin ja sitä, miten paljon rekvisitööri tekee yhteistyötä muiden osastojen kanssa. Kerron myös käytännön esimerkkejä siitä, miten työtehtävät yleensä jaetaan. Kannattaa kuitenkin muistaa, että työtehtävät ja niiden jako riippuu aina tuotannosta ja henkilöistä. Jokainen tuotanto on aina erilainen, joten täydellistä ohjetta työtehtävien jaosta on mahdotonta antaa.

3.1 Lavastaja

Rekvisitööri on ehdottomasti eniten tekemisissä lavastajan kanssa. Lavastaja ja rekvisitööri tekevät tiivistä yhteistyötä aina ennakkosuunnittelusta tuotannon loppuun asti. Joskus lavastaja tekee töitä saman rekvisitöörin kanssa tuotannosta toiseen, koska on tärkeää, että molemmilla on samankaltaiset työtavat ja molemmat ymmärtävät toisiaan.

Pidempään jatkuneen yhteistyön saatossa muodostuu yhteisymmärrys, jonka myötä kaikkia asioita ei enää tarvitse selittää toiselle juurta jaksaa vaan voi luottaa siihen, että toisella on asioista samanlainen visio. (Haapala, 2006, 6)

Lavastaja suunnittelee tv-sarjan visuaalisen ilmeen ja rekvisitööri hankkii rekvisiitan lavastajan ohjeiden mukaisesti.

Lavastajasta ja toki myös ohjaajasta riippuu kuinka vapaat kädet rekvisitööri omaan työhönsä saa ja kuinka paljon omaa luovuuttaan hänen on mahdollista käyttää ratkaisuisaan. (Haapala, 2006, 6)

Työnjako lavastajan ja rekvisitöörin välillä riippuu täysin tuotannosta ja henkilöistä. Tärkeintä on sujuva kommunikointi ja yhteistyö heidän välillään.

Lavastajalla ja rekvisitöörillä on päällekkäisiä vastuualueita. Jos he eivät kommunikoi jatkuvasti, noloja päällekkäisyyksiä ja laiminlyöntejä voi sattua. (Preston, 1994, 108)

Joskus lavastaja saattaa osallistua paljonkin rekvisiitan hankkimiseen, kun taas joskus rekvisitööri hankkii kaiken huonekaluista lähtien. Työnjako on hyvä tehdä molemmille selväksi heti alusta alkaen. Karkea jako on niin, että lavastaja hoitaa suuremmat huonekalut ja suuret tekstiilit, kuten verhot ja matot sekä usein myös valaisimet. Rekvisitööri hoitaa muun. Toinen määritelmä on, että rekvisiittaa on kaikki minkä voi kantaa yksin.

Hedelmällistä on käydä ostoksilla ja erilaisilla tutkimusmatkoilla yhdessä lavastajan kanssa. Joissain tuotannoissa siihen ei ole aikaa, ja voi olla että se riippuu lavastajastakin, mutta päätöksiä tehdessä oman osaston henkilön tuki saattaa olla todella tärkeää. Yhteisillä ostosreissuilla tietenkin puhutaan visuaalisesta ilmeestä ja lujitetaan tiimityöskentelyä. (Ärling, 7.10.2008)

Rekvisitööri huolehtii huoneiden rekvisitoinnista. Sen jälkeen lavastaja tarkistaa ja tekee tarvittavat muutokset tilassa. Jos tuotannossa on vain yksi rekvisitööri, voi käydä niin, että lavastaja hoitaa osittain rekvisitoinnin, koska rekvisitöörin pitää olla samaan aikaan toisaalla kuvauspaikalla.

Lavastajilla saattaa usein olla rekvisitööriastausta, jolloin he haluavat olla enemmän mukana rekvisitoinnissa. Suhde lavastajaan on toisaalta samanlainen kuin suhde ohjaajaan; rekvisitööri tarjoaa eri vaihtoehtoja, joista lavastaja ja ohjaaja valitsevat haluamansa. (Ärling, 7.10.2008)

3.2 Ohjaaja ja apulaisohjaaja

Ohjaaja on se henkilö, jolla on viimekädessä oikeus päättää asioista, myös lavastuksen ja rekvisiitan osalta. Ohjaajalla on yleensä melko tarkka visio siitä, mitä hän haluaa. Usein tuleekin tilanteita, joissa on hyvä varautua useammilla vaihtoehdoilla, jos ohjaaja kokee,

että jokin tietty rekvisiitta ei sovi tietylle hahmolle. Ohjaajalta tulee myös kuvaustilanteessa usein yllättäviä pyyntöjä, joihin on hyvä osata varautua etukäteen. Voi olla, että näyttelijälle halutaankin jotain tekemistä kohtaukseen, jolloin rekvisitöörin pitää osata toimia pikaisesti ja käyttää mielikuvitustaan.

Rekvisitöörin on paras keskustella suoraan ohjaajalle esim. käsirekvisiitasta. Lavastajan kanssa keskustellaan enemmänkin rekvisiitasta, joka ei lue käsikirjoituksessa. Ohjaaja ja rekvisitööri asioivat suoraan toisilleen, eivät lavastajan kautta. (Ärling, 7.10.2008)

Apulaisohjaajan kanssa rekvisitööri on myös paljon tekemisissä, enimmäkseen kuvaustilanteessa. Apulaisohjaaja on vastuussa siitä, että kuvaustilanne etenee sujuvasti. Apulaisohjaaja kertoo rekvisitöörille ohjaajan toiveet, kertoo mitä seuraavassa kohtauksessa tulee tapahtuman ja varmistaa, että rekvisiitta on valmisteltu seuraavaa kohtausta varten. 2. apulaisohjaaja hankkii kuvauksiin avustajat. Hänelle tulee ilmoittaa, jos avustajien halutaan tuoda mukanaan jotakin omaa rekvisiittaa, kuten vaikkapa koulureppu tai matkalaukku, tai jotakin muuta mitä ihmisillä varmasti omasta takaa löytyy.

3.3 Puvustaja

Puvustaja on tärkeässä roolissa henkilöhahmojen luomisessa. Se miten roolihenkilö pukeutuu ja miltä hän näyttää ulospäin kertoo hahmosta paljon. On tärkeää, että sekä rekvisitööri, että puvustaja ovat perillä toistensa suunnitelmista ja tekemisistä. Näin voidaan olla varmoja siitä, että molemmat ovat luomassa samaa hahmoa. Tässäkin tapauksessa kommunikointi on ensiarvoisen tärkeää.

Puvustajan kanssa tulee usein tilanteita, joissa ei ole varmaa kumman osaston tehtävä jokin asia on. Esimerkiksi laukut ja reput, rannekellot ja setissä näkyvät vaatteet ovat asioita, jotka kannattaa sopia hyvissä ajoin etukäteen, jotta välttyttäisiin turhalta vaivalta tai pahimmassa tapauksessa siltä, että tarvittavaa esinettä, vaatekappaletta tms. ei olekaan. Usein jako menee niin, että puvustus hoitaa käsilaukut, kun taas rekvisiitta

hoitaa kaikki muut laukut ja kassit. Rekvisiitta hoitaa vaatteet jotka roikkuvat naulakossa tai muuten näkyvät kuvissa, vaatteet, jotka eivät ole näyttelijöiden päällä. Sama koskee koruja ja kelloja. Etukäteen pitää sopia kuka asian hoitaa, jos vastaan tulee epäselviä tilanteita.

3.4 Tekninen työryhmä; kuva, valo, ääni

Kuva- ja valopuolen kanssa rekvisitööri useimmiten on tekemisissä, kun jokin rekvisiitta tai lavaste on kameran tai valojen tiellä ja niitä pitää siirtää. Kuvaaja usein pyytää rekvisitööriä siirtämään tai poistamaan kuvasta esineitä, jotka ovat huonossa kohdassa, väärän värisiä tai muuten näyttävät huonolta. Rekvisitööri siirtää toki myös omatoimisesti tavaroita, mutta usein ohjeita tulee kuvaajalta, joka näkee parhaiten jos kuvassa mättää jokin.

Lavasteissa on usein paljon rekvisiittavalaisimia, joita kutsutaan prakteiksi. Näitä kuvaaja ja valaisija yleensä haluavat settiin mahdollisimman paljon ja erilaisia, jotta valon motivointi olisi helpompaa ja toki niitä käytetään myös varsinaiseen valaisemiseen. Rekvisitööri tai lavastaja hankkii valaisimet, valo-osasto taas polttimot niihin, jos olemassa olevat ovat vääränlaisia, esimerkiksi liian tehokkaita tai väriltään väriä.

Ääniosaston kanssa ollaan tekemisissä useimmiten silloin, kun jokin rekvisiittana oleva esine, yleensä kodinkoneet ja elektroniikkalaitteet, tuottavat häiritsevää ääntä. Tällöin rekvisitööri yhdessä äänihenkilöiden kanssa pyrkii mahdollisuuksien mukaan sulkemaan laitteen, tai hiljentämään ääntä. On hyvä sulkea kaikki laitteet, ellei niiden ole jostain syystä pakko olla päällä. Rekvisiittakännykät kannattaa laittaa äänettömälle, ellei äänittäjä toisin pyydä.

3.5 Tuottaja, tuotantopäällikkö ja järjestäjä

Tuottajien kanssa jokainen työryhmän jäsen tulee olemaan tekemisissä. Ylipäätään kaikista mieltä askarruttavista ja epäselvistä asioista liittyen tuotantoon voi keskustella tuotantopäällikön kanssa.

Tuotantoporras määrittelee rekvisiitan budjetin. Raha antaa puitteet jossa täytyy pysyä, se ratkaisee hyvin pitkälti sen mihin kaikkeen on mahdollisuuksia.

On tuotantoja, joissa on erillinen rekvisiittabudjetti ja tuotantoja, joissa on yhteinen budjetti lavastajan kanssa. On helpompi pitää huolta omasta budjetista kuin yhteisestä, koska omat arviolaskelmat on silloin helpompi tehdä. Rekvisiitalle on usein tiedossa könttäsomma, josta rekvisitööri tekee omat arviot sen jakautumisesta eri tarpeisiin.

(Ärling, 7.10.2008)

Nykypäivänä product placement eli tuotesijoittelu on näkyvä osa kaupallisen televisiosarjan tekoa. Tuottajilta tulee ohjeita siitä, miten erilaisten yritysten, tuotemerkkien ja tuotteiden kanssa tulee toimia. Rekvisitööri itsekkin voi sopia pienempiä sopimuksia, mutta tuottajat hoitavat kaikki suuremmat sponsorisopimukset. Product placementillä on mielestäni sekä hyvät, että huonot puolensa. Toisaalta helpottaa työtaakkaa, kun osa tuotteista tulee valmiina paikalle, eikä itse tarvitse nähdä vaivaa eikä kuluttaa budjettia niiden hankkimiseen. Toisaalta taas samojen tuotteiden tunkeminen joka kuvaan tuntuu hölmöltä ja turhalta, ja joskus se saattaa jopa häiritä katsojaa.

Tämä (product placement) saattaa vaikuttaa hyvältä tulon lähteeltä, mutta sillä on taiteellinen varjopuoli. Tuotteen pitää olla osa visuaalista tyyliä ja osa roolihahmojen elämää ja ympäristöä. Muropaketit, snacksit tai virvoitusjuomapullot, etiketit suunnattuna suoraan kameraan, usein herättävät huomiota suunniteltuina mainoksina ja vetävät katsojan pois tarinasta. (LoBrutto, 2002, 41)

Järjestäjän kanssa rekvisitööri tekee myös tiivistä yhteistyötä. Järjestäjä on se, joka hoitaa käytännön asiat lokaatioissa, kuten kuvausluvat, yhteydenpidon paikan omistajaan, autojen parkit jne. Järjestäjältä saa tietää mitä kaikkea lokaatiossa saa tehdä ja mitä ei. Mitä tavaroita saa käyttää, vai saako mitään, mistä kuljetaan ja miten toimitaan.

Tavallisesti järjestäjä hoitaa yhteydenpidon paikan omistajaan, mutta välillä voidaan sopia niin, että rekvisitööri itse soittaa ja kysyy tiedot joita tarvitsee.

3.6 Näyttelijät

Rekvisitöörin tulee ottaa työssään huomioon myös näyttelijät. Usein heiltäkin tulee viime hetken toiveita liittyen rekvisiittaan. Käsirekvisiitat tulee olla valmiina, jotta näyttelijät saavat harjoitella niiden kanssa heti kun tahtovat. On myös hyvä opastaa näyttelijöitä uusien laitteiden, kuten tietokoneiden tai kännyköiden käytössä.

Myös se miten tila on lavastettu ja rekvisitoitu, saattaa vaikuttaa näyttelijän työhön. Onnistuneesti rekvisitoidun setin tai lokaation pitäisi yhtä lailla tulla osaksi näyttelijän persoonaa, kuten vaatteet, jotka hänellä on yllään. Kokonaan rekvisitoitu, neljän seinän lavaste ei ole liioittelua, vaikka puolet siitä ei ikinä päätyisikään ruutuun. Näyttelijät, joilla on mahdollisuus oleskella ja harjoitella täydellisessä ympäristössä, antavat parempia suorituksia. (Preston, 1994, 107-108)

On erityisen tärkeää antaa näyttelijöille työrauha silloin kun he harjoittelevat tekstiä ja kohtausta. Rekvisitöörin kannattaa silloin odottaa vuoroaan, eikä väkisin tunkea settiin tekemään omia töitään.

4 Yleistä rekvisitöörin työstä

Rekvisitöörin työpäivät ovat pitkiä. Rekvisitööri saattaa usein olla se, joka tulee ensimmäisenä paikalle ja lähtee viimeisenä. Keskimäärin kuvauspäivä on kymmentuntinen, eikä ole lainkaan epätavallista että päivät venyvät. Päivät ovat yleensä kiireisiä ja koko ajan pitää olla tarkkana. Pahimmillaan samaan aikaan pitää seurata kuvaa monitorista, siirtää tavaroita setissä ja valmistella seuraavaa kohtausta. Toisaalta jossain välissä voi olla niin, ettei kohtauksessa ole mitään rekvisiittia. Tässäkin tapauksessa rekvisitöörin on oltava valmiina kuvauspaikalla, jos jotain yllättävää ilmenee.

Työpäivien venyessä voi käydä niin, että työt välillä tulevat kotiin mukaan. Joskus on soitettava vielä illalla pari puhelua, käydä ostamassa tarvikkeita seuraavalle päivälle, tai istua tietokoneella. Tällaisia tilanteita tulee vastaan väkisinkin, vaikka kuinka yrittäisi tehdä kaiken virallisen työajan puitteissa.

Kokonaisuus on hyvä pitää aina mielessä, ja tähän kokonaisuuteen kuuluvat myös vapaa-aika ja oma terveys. (Kari, 12.10.2008)

Rekvisitöörille on eduksi, jos hän on kätevä käsistään, sillä työhön kuuluu paljon askartelua ja tavaroiden valmistamista, patinoimista ja muokkaamista. On hyvä tietää eri aikakausista ja tyyleistä ainakin perusasiat. Nykyisin myös perusosaaminen tietokoneista ja muista elektroniikkavälineistä on tärkeää, sillä nykyajasta kertovissa tv-sarjoissa lähes poikkeuksetta tulee vastaan kohtauksia, joissa käytetään elektroniikkaa. Muutenkin tietokoneen käyttö on olennainen osa työtä, kun esimerkiksi etsitään tietoa tai muokataan valokuvia.

Hyvät ryhmätyötaidot ovat yksi rekvisitöörin tärkeimmistä ominaisuuksista. Tv-sarjan teko on aina ryhmätyötä ja myös rekvisitööri on päivittäin tekemisissä monenlaisten ihmisten kanssa. Kuvausryhmässä saattaa olla yli 20 ihmistä ja lisäksi näyttelijät, joiden kanssa ollaan yhdessä aamusta iltaan, joskus kovinkin pienessä tilassa. Rekvisitöörinä ei voi alkaa sooloilemaan, vaan pitää jatkuvasti muistaa, että koko ryhmän täytyy olla

samalla aaltopituudella tekemässä samaa asiaa. On erittäin tärkeää ottaa muut ihmiset huomioon.

Suomessa ei ole tarjolla varsinaista koulutusta rekvisitööriksi. Useimmilla rekvisitööreillä on kokemusta tv- tai elokuvatuotannoista joltain muulta puolelta, tai he ovat opiskelleet esimerkiksi käsityö- tai media-alaa. Media-alalla työllisyysnäkymät eivät ole kovin kummoiset. Rekvisitööreille on kuitenkin melko hyvin töitä tarjolla, sillä erityisesti taitavia rekvisitöörejä ei ole kovinkaan paljon.

5 Yhteenveto

Rekvisitööri on olennainen osa tv-sarjan työryhmää. Harva tietää miten paljon rekvisitöörin työnkuva pitää sisällään. Rekvisitööri on mukana aina ennakkosuunnittelusta purkuun asti ja välille mahtuu jos jonkinlaista puuhaa.

Ensiksi suunnitellaan yhdessä lavastajan ja ohjaajan kanssa, minkälaista visuaalista maailmaa halutaan lähteä luomaan. Sitä tulee miettiä tarkkaan, koska sen avulla henkilöhahmoista ja ympäristöistä tehdään uskottavia ja aitoja.

Kun visuaalinen suunnitelma on selvillä, mietitään mistä sopivanlaista rekvisiittaa voisi lähteä hankkimaan. Kymmeniä huonekaluja, tavaroita ja esineitä etsitään, löydetään, ostetaan, vuokrataan, lainataan, kuljetetaan, muokataan ja viimein tuodaan kuvauspaikalle. Jokaiselle tavaralle mietitään oma paikkansa setissä.

Kun lavastus ja rekvisitointi ovat valmiina, alkavat kuvaukset, missä kuvauspaikkarekvisitööri pääsee tarttumaan toimeen. Kuvauspaikalla rekvisitöörin tärkein tehtävä on huolehtia käsirekvisiitasta, seurata jatkuvuutta ja tarkkailla kuvaa niin, ettei siellä näy mitään, mitä ei haluta näyttää ja tuoda kuviin tarvittavat tavarat.

Kuvausten päätyttyä rekvisitööri huolehti omalta osaltaan purusta. Hän palauttaa lainatut tavarat, heittää roskeen tai myy ostetut, ja säilöö tarvittavat rekvisiitat mahdollista seuraavaa tuotantokautta varten.

Kaiken tämän keskellä rekvisitööri tekee tiivistä yhteistyötä lähes kaikkien työryhmän jäsenten kanssa. Tv-sarjan teko on aina ryhmätyötä ja muut ihmiset ja heidän työnsä tulee ottaa huomioon. Täytyy muistaa kommunikoida; kysyä, vastata ja keskustella. Ja mikä tärkeintä, kannattaa muistaa nauttia työstään.

Lähteet

LoBrutto, Vincent. 2002. The Filmmaker's Guide To Production Design. USA: Allworth Press.

Olson, Robert L. 1999. Art Direction for Film and Video. USA: Butterworth-Heinemann.

Preston, Ward. 1994. What an Art Director Does, An Introduction to Motion Picture Production Design. USA: Silman-James Press.

Haapala, Maria. 2006. Henkilön tavaroiden taru, Rekvisiitan keinot ja merkitys tv-sarjoissa ja elokuvissa. Tampereen ammattikorkeakoulu. Viestinnän osaston tutkintotyö.

Internet-lähteet:

<http://www.kaleva.fi/plus/index.cfm?extra=-81&j=687103>

<http://kirppis.yle.fi/node/530>

<http://www.setdecorators.org/>

<http://elokuvantaju.uiah.fi>

Keskustelut ja sähköpostit rekvisitöörin Suvi Ärling ja Toni Kari kanssa.

Valokuvat:

Sydänjää (2008) lavastaja Saara Joro, rekvisitööri Suvi Ärling

Tukka Auki (2007) lavastaja Kristiina Saha, rekvisitööri Suvi Ärling.

Liitteet

Lisätietoa sarjoista

Sydänjää

Outilla, Kitillä ja Jonnalla on jotakin yhteistä, mutta he eivät tiedä sitä vielä itse. Outi on lääkäri, Kiti musiikkibisneksessä ja Jonna huippu-urheilija. Kukin heistä elää omaa, työn, perheen, ihmissuhteiden täyttämää elämäänsä, kunnes odottamaton viesti menneisyydestä tavoittaa heidät. Kun Outi, Kiti ja Jonna saavat tietää toisistaan ja luovat ensimmäiset katseet heitä yhdistävään arvoitukseen, muuttuvat heidän maailmansa peruuttamattomasti.

”Sydänjää” on sarja yhteydestä ja erillisyydestä, ihmisen pyrkimyksistä löytää onni paitsi omin voimin myös osana perhettään, silloinkin kun perhe on tuntematon ja sen jäsenet aivan muuta kuin olisi luullut – tai toivonut.

Pääosissa: Merja Larivaara, Kirsi Ylijoki, Mervi Takatalo, Matti Onnismaa, Max Ovaska, Jenny Jokela, Antti Litja, Pirkko Mannola, Eero Aho, Eero Saarinen, Laura Ikonen, Mats Långbacka, Miikka Tuominen, Katja Kukkola, Seppo Maijala ja Kristo Salminen
(www.jarowskij.fi)

Tukka auki

Annan, 32, kymmenen vuoden avioliitto lentää romukoppaan. Yhtäkkiä hän tajuaa olevansa miehetön, lapseton, epävarma ja seksuaalisesti turhautunut. Anna muuttaa parhaan ystävänsä Ellin luo, joka on myös sinkku. Kesän aikana ja ystävä oppaanaan Anna avaa silmänsä maailmalle ja oppii löytämään sen jo unohtamansa rohkean ja avoimen naisen, jonka avioliitto on kutistanut sivustakatsojan rooliin.

Tuotantoyhtiö: Helsinki-filmi Oy / Aleksis Bardy

Pääkirjoittaja: Petja Peltomaa

Käsikirjoitus: Kati Royle, Eeva Tikka, Vesa Virtanen, Anna Dahlman

Ohjaus: Aleksis Bardy, Toni Laine

Kuvaus: Rike Jokela, Konsta Sohlberg

(www.mtv3.fi/tukkaauki)

Röyhkeä diplomaatti

12-osainen Röyhkeä diplomaatti on nopealiikkeinen työpaikkakomedia Ulkoministeriön kauppapoliittisesta osastosta. Merita Laurén (Miitta Sorvali) on ulkoministeriön historian poliittisesti epäkorrektein ja epäpätevin apulaisosastopäällikkö. Hän keplottelee työtehtävästä toiseen nokkeluutensa ja röyhkeytensä avulla. Meritan pomo on Aleksi (Eppu Salminen), jonka pätevyys kulminoituu lastenhoidossa, ei työpaikalla. Näille kahdelle saapuu avuksi pätevä harjoittelija Liisa (Mari Perankoski), jolle koko osaston työt valuvat. Kilpailuhenkinen Merita inhoaa nuorta ja fiksua Liisaa, mutta on riippuvainen tämän avusta. Kolmikko ylläpitää Suomen kansainvälisiä suhteita ja levittää maailmalle hyvin erikoista Suomi-kuvaa. Osastolla keskitytään siihen kuka on paras ja kuka on huonoin, työt tulevat tehdyksi siinä sivussa. Kunnia on tärkeää, vaikka sen joutuisi varastamaan ja huijaamaan itselleen. Ja diplomatia on pelkkää kulissia. (www.filmiteollisuus.fi)